

BEVEZETÉS AZ ANATÓMIÁBA

Kiss Csaba

kiss.csaba@uni-eszterhazy.hu

EGER 1774

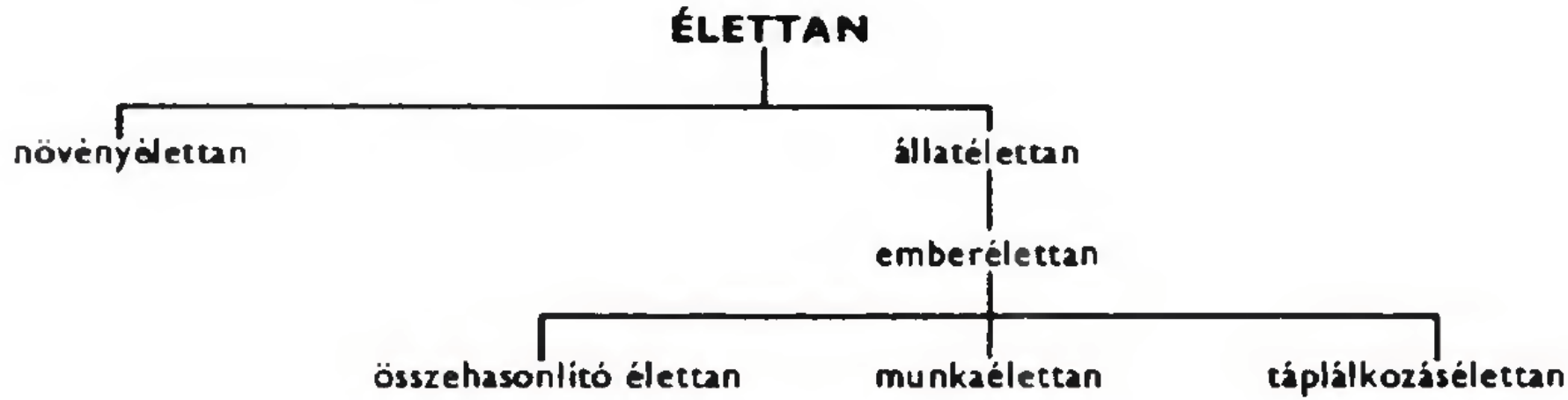
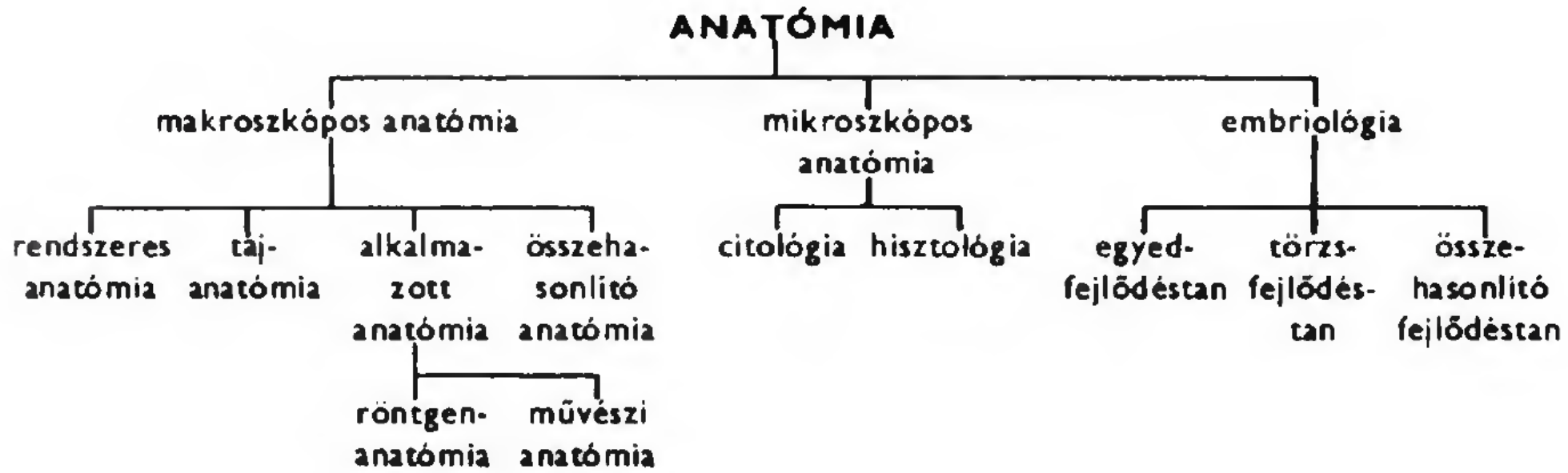
ESZTERHÁZY KÁROLY EGYETEM

Az anatómia meghatározása, tudományágai

Az **anatómia** (görög eredtű szó - „felvágni”) a biológián belül az élő szervezet **struktúrájával** és **szerveződésével** foglalkozó tudományág.

Az anatómia felosztható a szabad szemmel látható struktúrákkal foglalkozó **makroszkopikus anatómiára**, a mikroszkóppal vizsgálható struktúrákkal foglalkozó **mikroszkopikus anatómiára**, ahova a **hisztológia** (szövettan) és a **citológia** (sejttan) tartozik, illetve különböző élő szervezetek fejlődésével és növekedésével foglalkozó **embriológia**.

Az emberi test szerveződési szintjei

Sejten belüli: ionok, összetett molekulák (anion, kation), ill. sejszervecskék – pl. *sejtmag*.

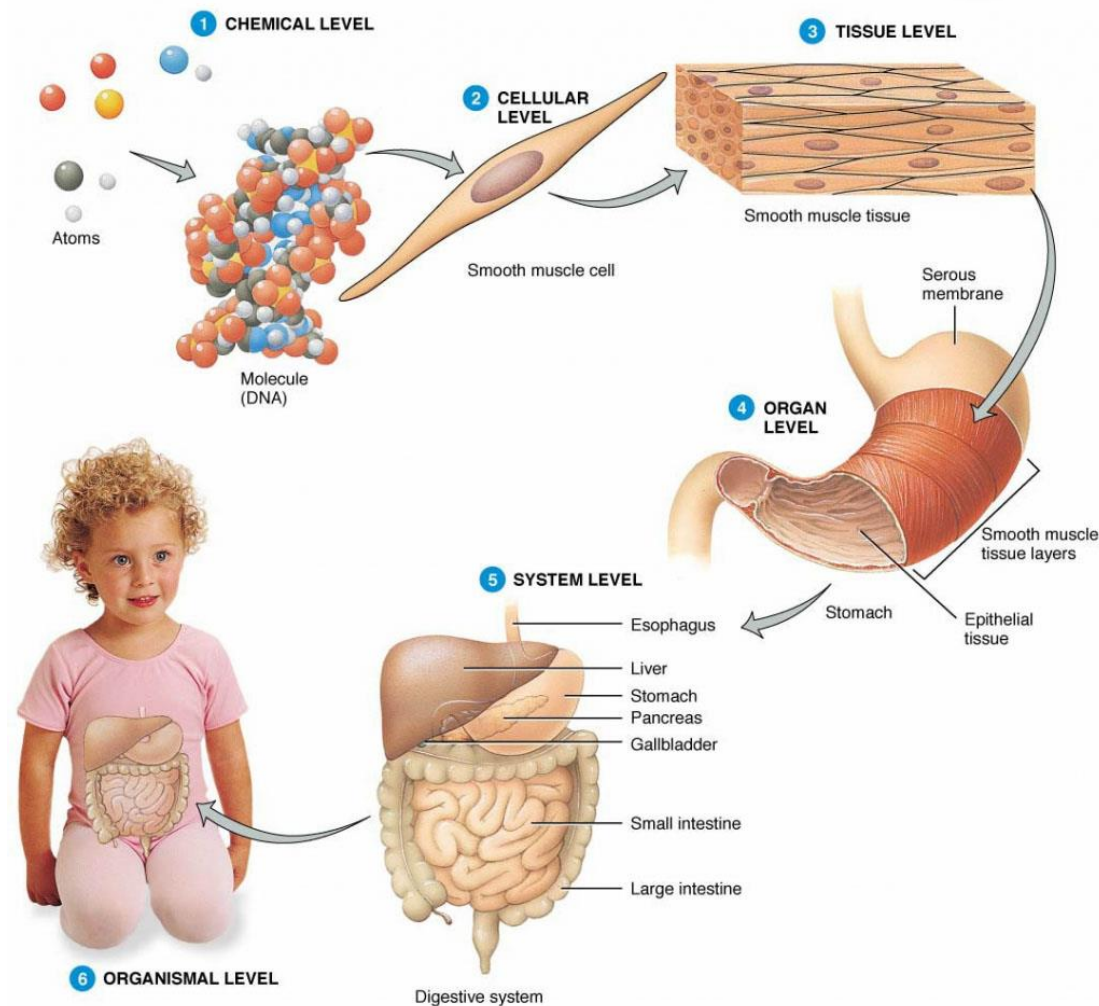
Sejt: funkcionális alap építőelem, az élővilág legkisebb, önálló életre képes, alak- és működési egysége, pl. *simaizomsejt*.

Szövet: hasonló alakú és azonos működésű sejtek összessége, pl. *simaizomszövet*.

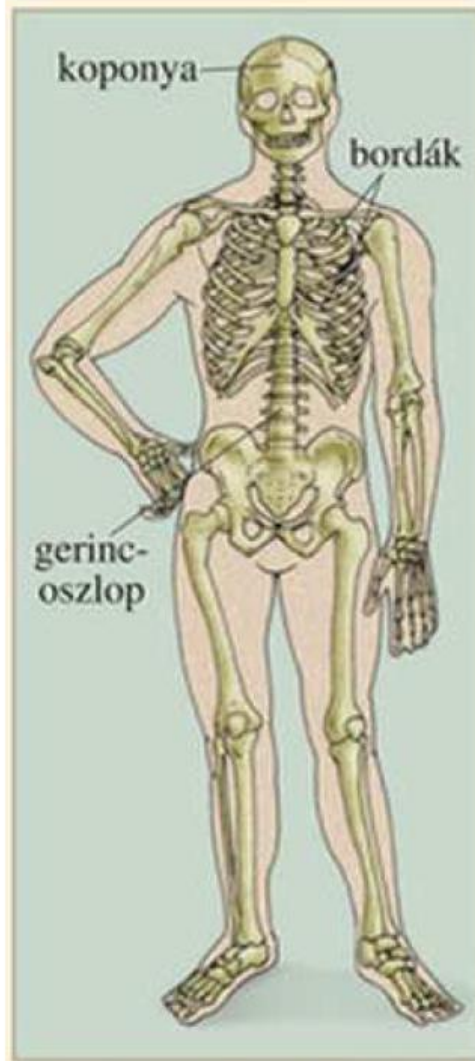
Szerv: különböző szövetek együttműködése meghatározott funkció érdekében, pl. *gyomor*.

Szervrendszer: meghatározott szervek együttműködése adott cél érdekében, pl. *emésztőszervrendszer*.

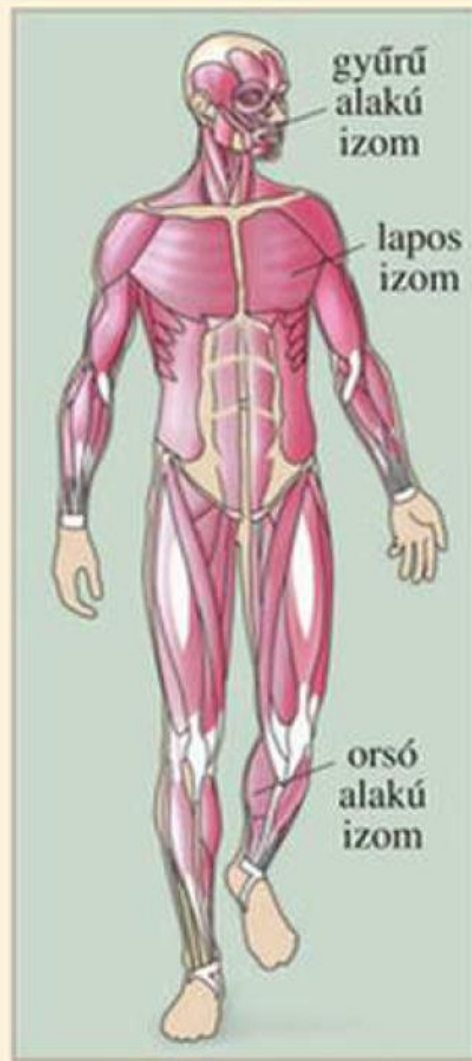
Egyed: a biológiai szerveződés egysége, a környezetétől és egymástól jól elhatárolható, az élővilág szerkezeti és működési alapja.

Szervrendszerek

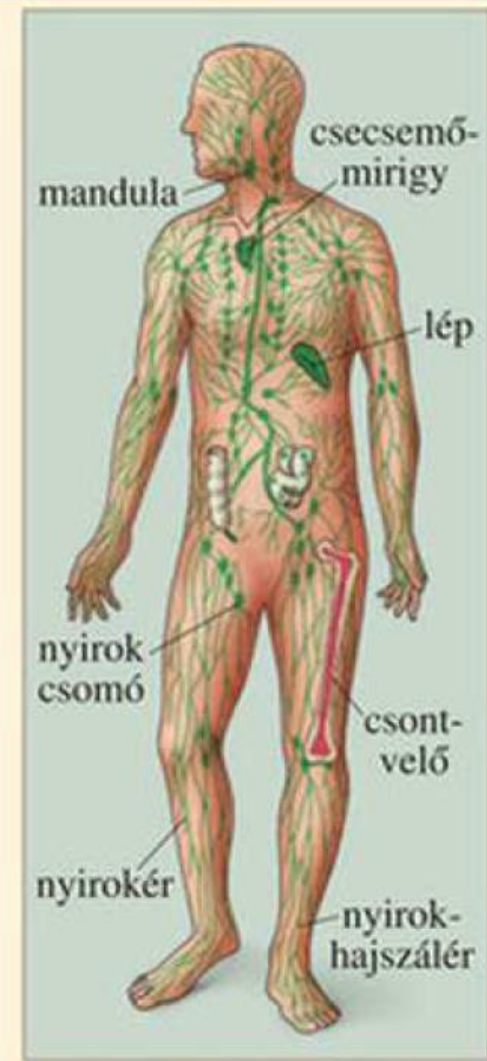
Csontvázrendszer

Izomrendszer

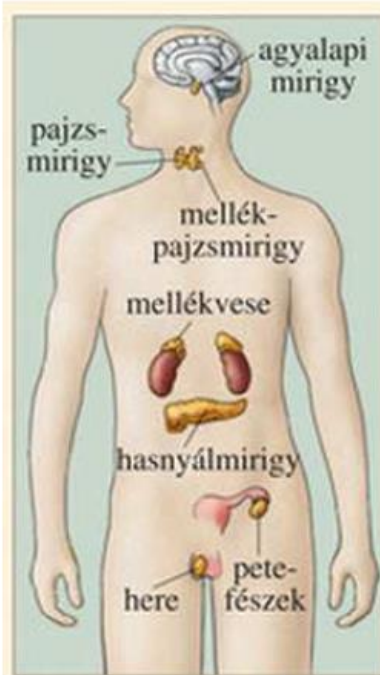

Idegrendszer

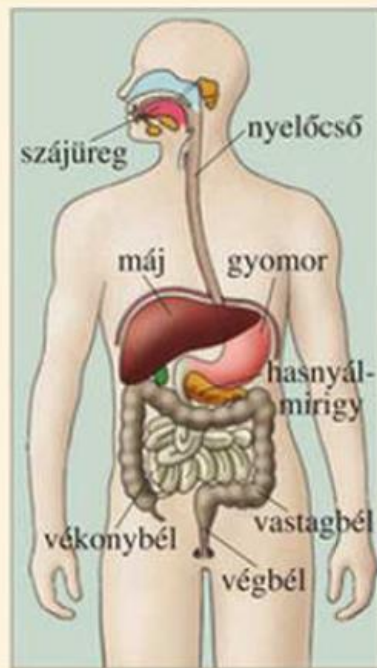

Nyirokrendszer

Szervrendszerek

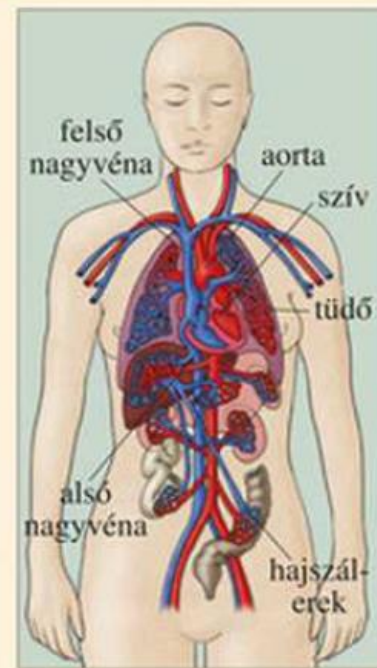
Hormonrendszer

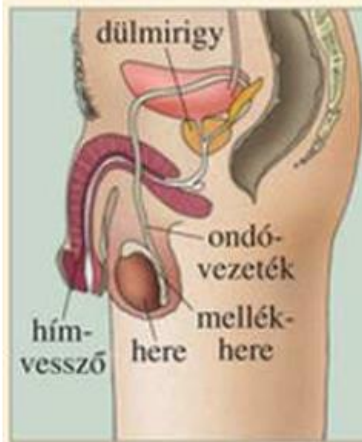
Emésztőrendszer

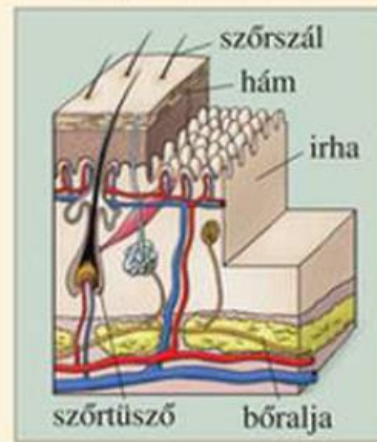
Légzőrendszer

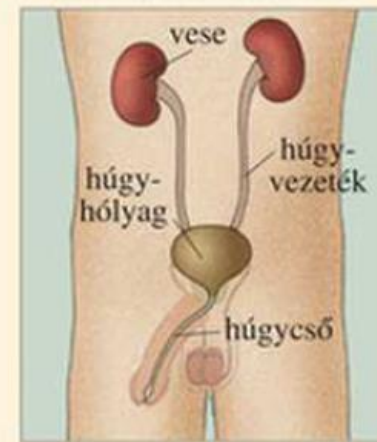
Keringési rendszer

Szaporítórendszer

Bőr

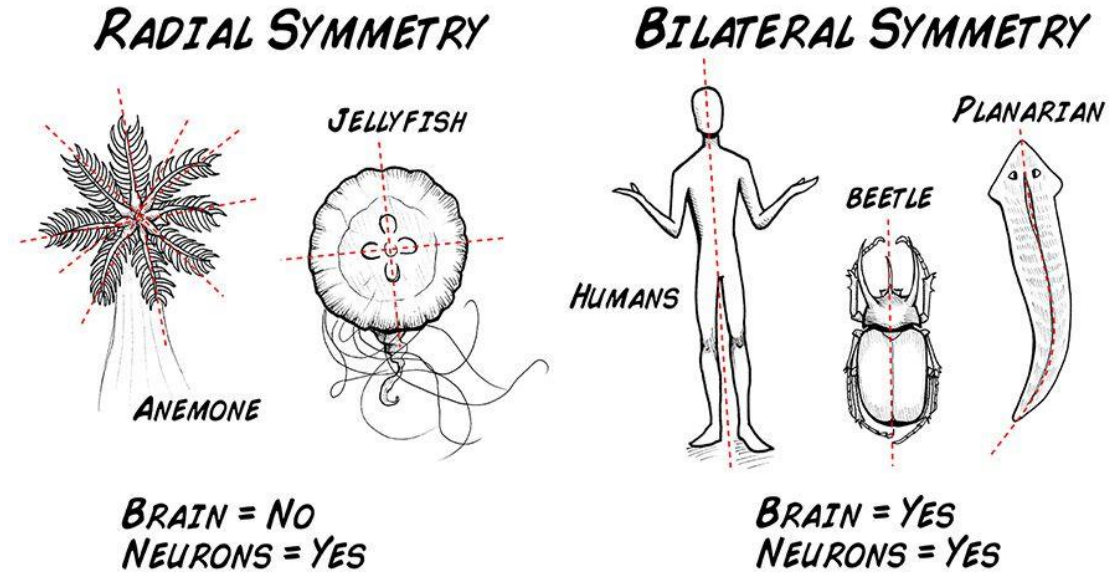
Kiválasztórendszer

Tájékozódás az emberi testen

Az emberi testet a **kétoldali részarányosság** (*bilatériás szimmetria*) és a **szelvényezettség** (*szegmentáció*) jellemzi.

A **kétoldali szimmetria** vagy **síkszimmetria** esetében egy olyan sík van (*medián sagittális sík*), ami a szervezetet két félre osztja, amik nagyjából egymás tükörképei

Szelvényezettségnél a törzs hosszirányban egyforma vagy hasonló, egymás utáni részekből épül fel: például a csigolyák, bordák.

Tájékozódás az emberi testen - szimmetriaviszonyok

Az állati testben a **szimmetriaviszonyok** meghatározásánál a **szimmetriasíkok** elhelyezkedését vizsgáljuk.

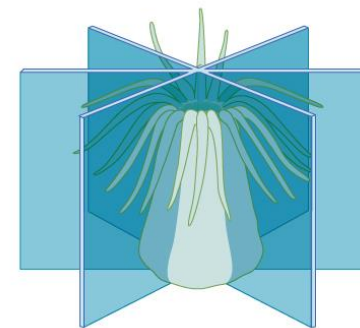
Szimmetriasíknak mondunk minden olyan síkot, mely a testet *olyan két részre tagolja*, amelyek egymásnak **tükörképei**.

Szimmetriasíkok típusai:

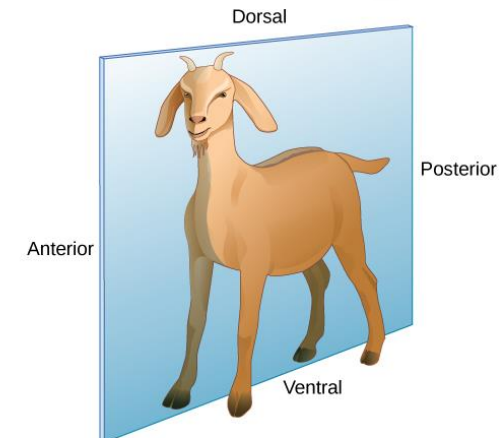
- **Szabálytalan forma:** nincs szimmetriasík (szivacsok).
- **Sugaras szimmetria:** a test hossz tengelyével párhuzamosan több szimmetriasíkot fektethetünk, azaz a test több sugárirányú síkkal osztható két-két tükörképi félre (csalánozók).
- **Kétoldali (bilaterális) szimmetria:** a szimmetriasík a test középvonalában található.

Asymmetry
(a)

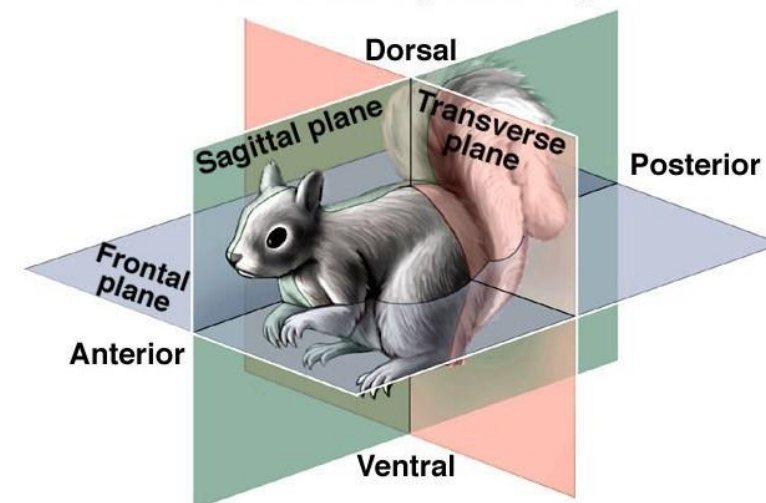

Radial symmetry
(b)

Bilateral symmetry
(c)

Bilateral Symmetry

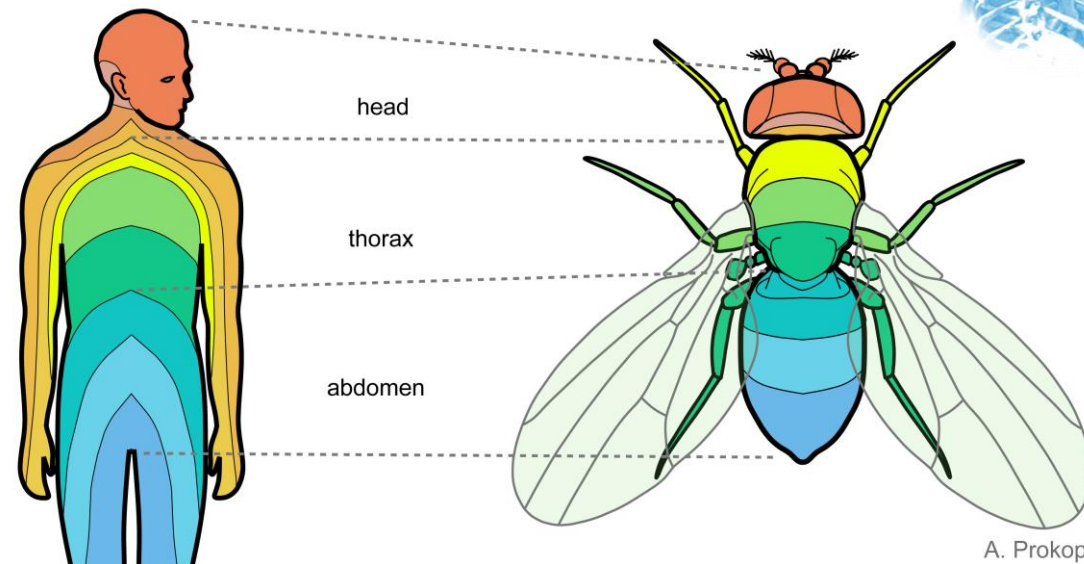
Tájékozódás az emberi testen - szelvényezettség

Szelvényezettségről akkor beszélünk, amikor a test *azonosan ismétlődő szakaszokból épül fel.*

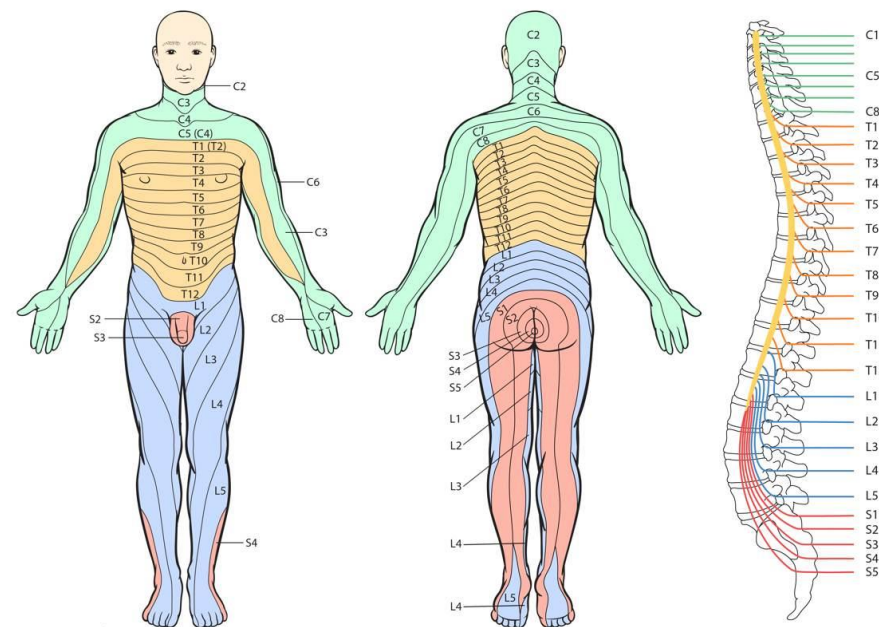
Szelvényezettség típusai:

- **Egynemű szelvényezettség:** a szelvények felépítése *azonos*, nem olvadnak össze nagyobb testtájakká (gyűrűsférgék).
- **Különnemű szelvényesség:** a szelvények felépítésükben *különböznek*, **testtájakká** olvadnak össze (fej, tor, potroh).

A gerincvelői idegek szelvényezetten hagyják el a gerincvelőt, s rostjaik szelvényesen hálózák be a testet (*dermatóma*).

A. Prokop

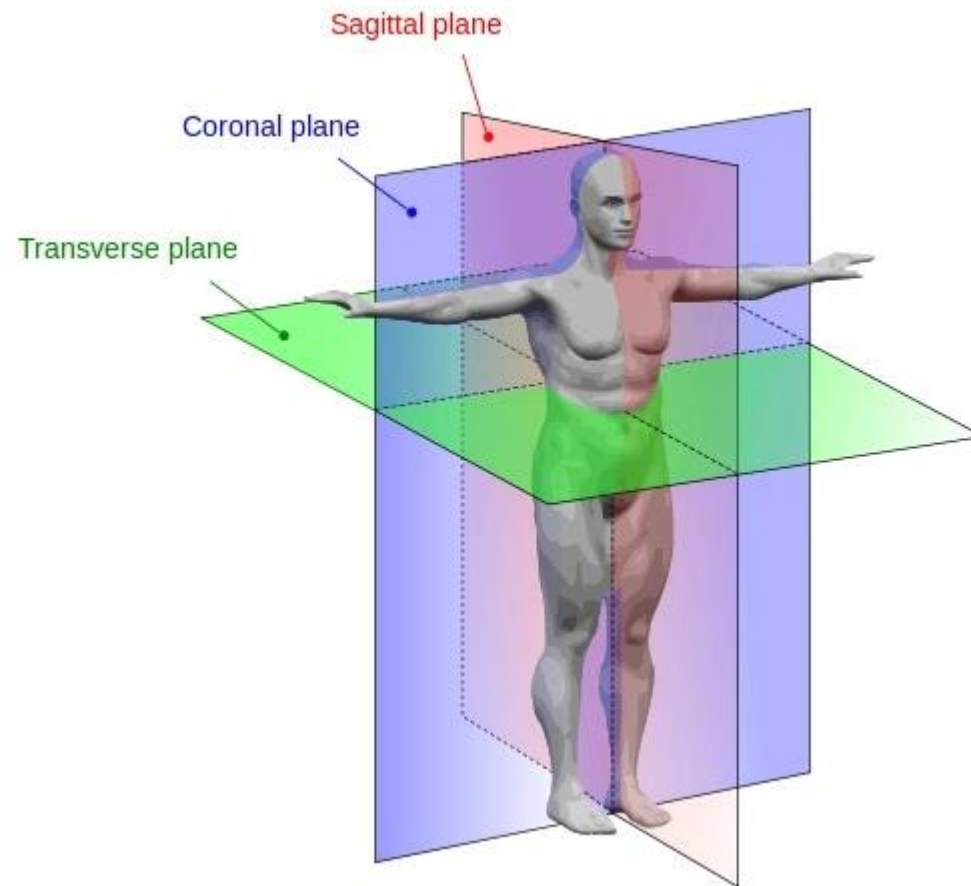

Tájékozódás az emberi testen - testtájak

Síkok

- **Nyílrányú középsík (median sagittalis)**, mely az emberi testet két, megközelítően hasonló félre osztja.
- **Homloksík (frontális (koronális))**, a nyílrányú síkra merőleges, de ugyancsak az ember testének hossz tengelyével párhuzamos sík.
- **Vízszintes sík ((horizontális (transzverzális))**, ami mindkét előbbi síkra, egyúttal a test tengelyre is merőleges sík.

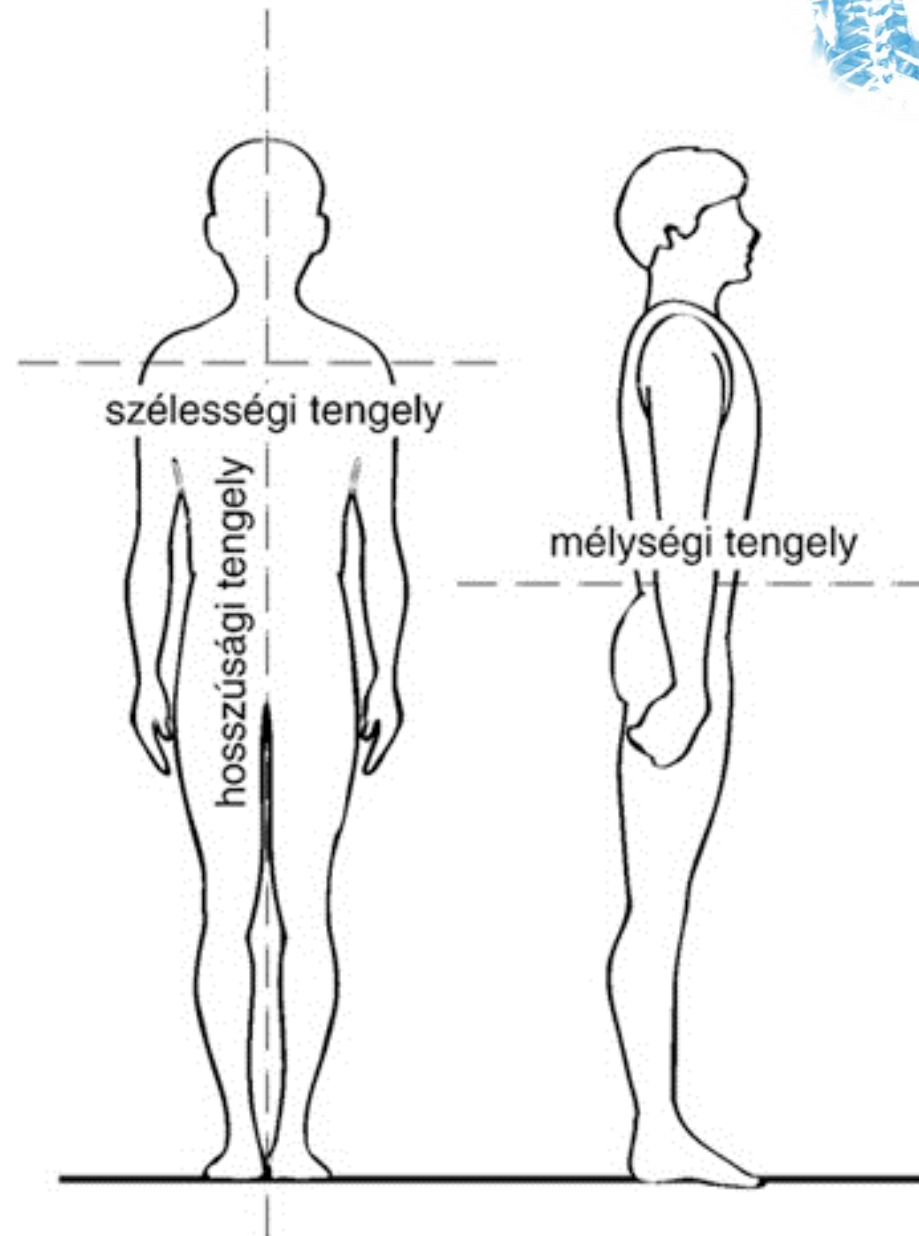

Tájékozódás az emberi testen - testtájak

Tengelyek

- **Hosszúsági tengely:** a fejtől a test közepén át a sarokig húzód képzeletbeli függőleges egyenes; a tengely körül létrejövő mozgást *fordulatnak* (csavar) nevezzük;
- **Szélességi tengely:** a két vállcsúcsot (acromion) összekötő képzeletbeli egyenes; a tengely körül létrejövő mozgást *átfordulásnak* nevezzük;
- **Mélységi tengely:** a szélességi és hosszúsági tengelyre merőlegesen, előlről hátrafelé haladó (sagittális) képzeletbeli egyenes; a tengely körül létrejövő mozgást *átfordulásnak* nevezzük.

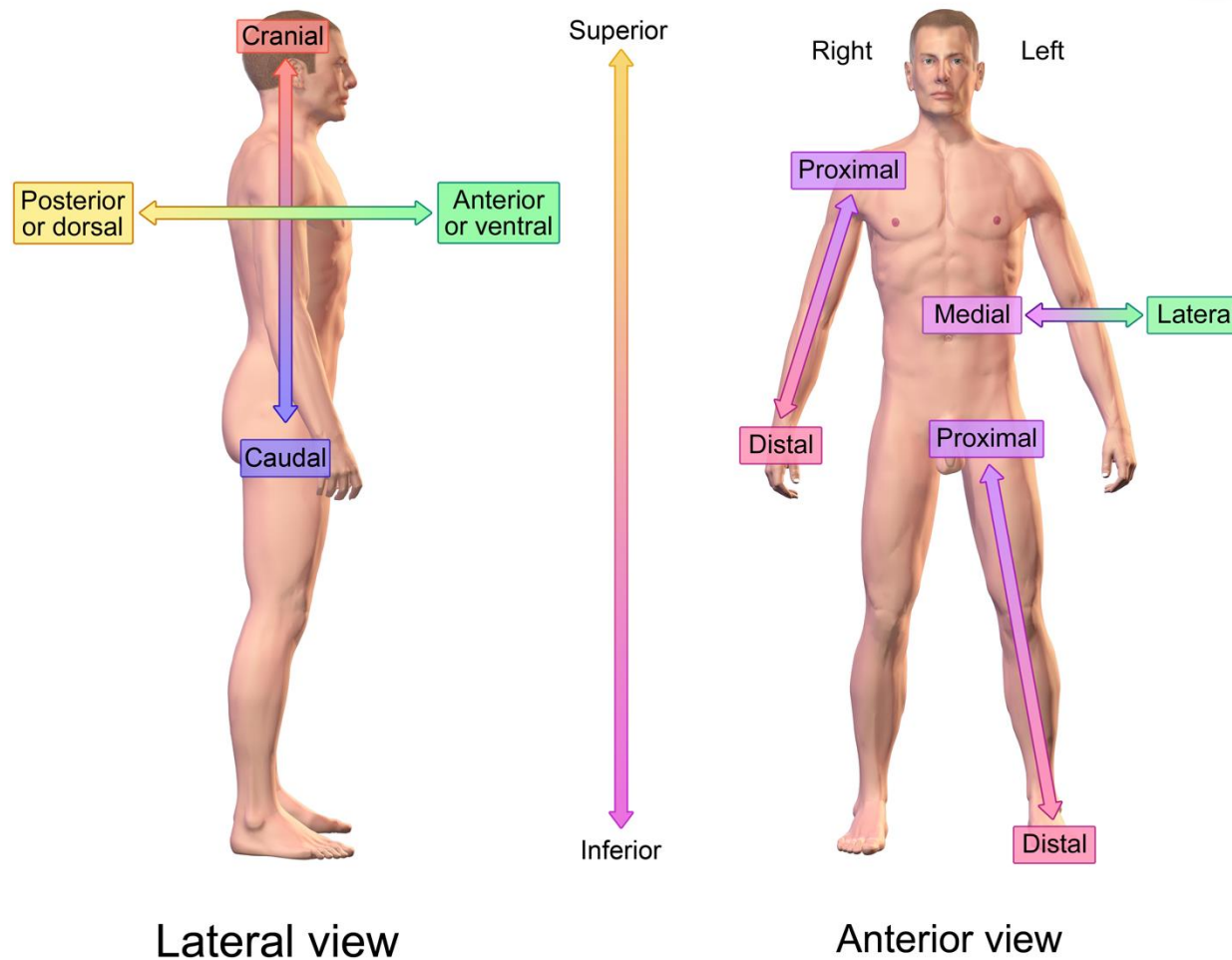

Tájékozódás az emberi testen - testtájak

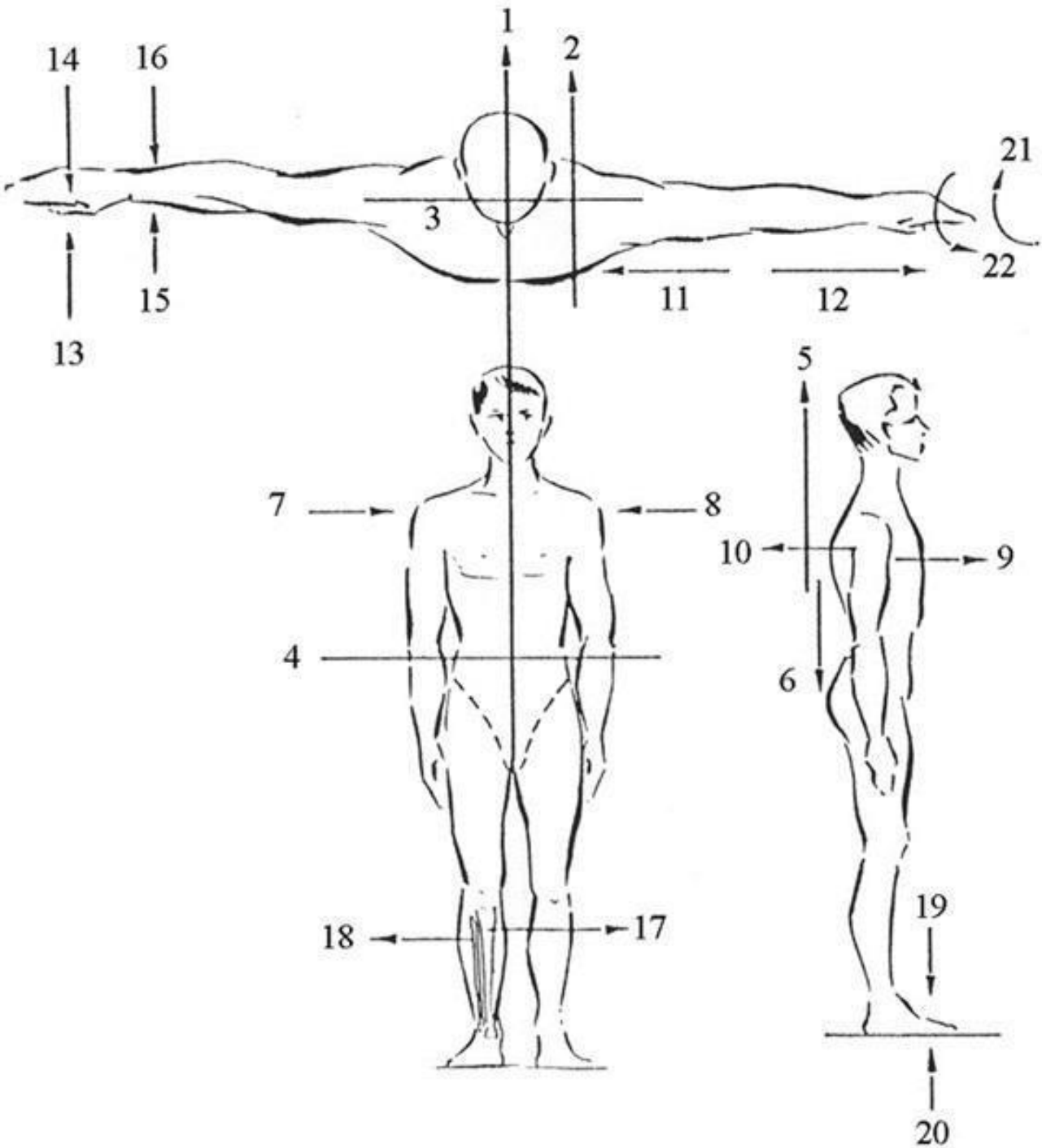

Irányok

- medialis, a test középvonalához közelebb eső
- lateralis, a test középvonalától távolabb eső
- elülső (anterior, ventralis),
- hátulsó (posterior, dorsalis)
- felső, feji (superior, cranialis)
- alsó, farki (inferior, caudalis)
- jobb (dexter)
- bal (sinister)

Directional References

- 1:** medián sagittális sík,
- 2:** parasagittális sík,
- 3:** frontális sík,
- 4:** horizontális sík,
- 5:** a test craniális vége,
- 6:** a test caudális vége,
- 7:** jobboldal,
- 8:** baloldal,
- 9:** hasoldal,
- 10:** hátoldal,
- 11:** a törzshöz közelebbi helyzet,
- 12:** a törzstől távolabbi helyzet,
- 13:** tenyéri felszín (ulnáris),
- 14:** kézháti felszín (dorsális),
- 15:** hüvelykujj felőli rész (radiális),
- 16:** kisujj felőli rész (ulnáris),
- 17:** sípcsont felőli rész (tibiális),
- 18:** szárkapocs felőli rész (fibuláris),
- 19:** lábháti (dorsális) felszín,
- 20:** talpi felszín (plantáris),
- 21:** hanyintás iránya,
- 22:** borítás iránya

Köszönöm a figyelmet!